ЗМІСТ

Корея. Кей-поп, традиції побачень і культ їжі

Повна версія документа на **book2go.com.ua**

Про видання

Південна Корея - це країна, де двори старовинних палаців межують із сучасними хмарочосами Сеула, а швидкісні потяги перетинають усю її територію за лічені години. Тут древня культура поєднується із кей-попом, коміксами й дорамами, що їх дивляться мільйони глядачів у всьому світі. У цій книжці Ольга Мужановська ділиться своїм досвідом занурення у повсякденне життя Кореї, розповідає про її культуру й історію, географію та економіку.

Детальний опис і характеристики видання — на сторінці
book2go.com.ua/product/koreia-kei-pop-tradytsii-pobachen-i-kult-izhi-ebook/

віхола

Ольга Мужановська

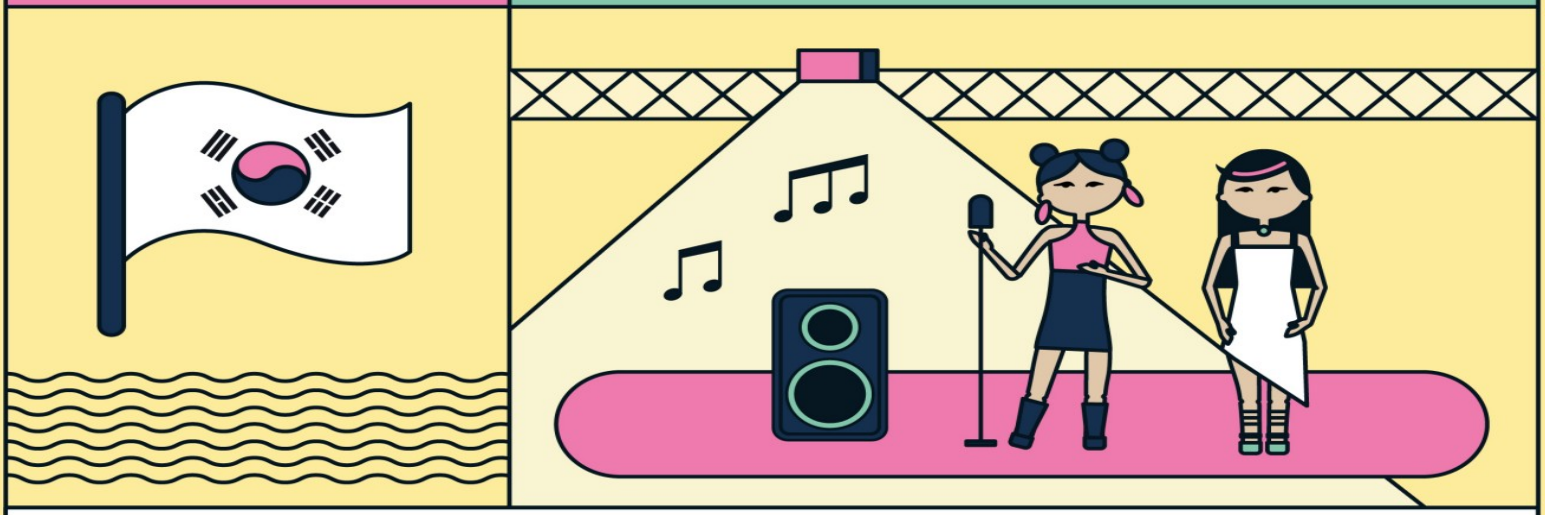

КОРЕЯ

Кей-поп, традиції
побачень і культ їжі

Ольга Мужановська

Корея

Кей-поп, традиції побачень і культ їжі

віхола

Київ · 2025

УДК 308(519.5)(02.062)
М92

Мужановська Ольга
М92 Корея. Кей-поп, традиції побачень і культ їжі / Ольга Мужановська. — Київ : Віхола, 2025. — 232 с. — (Серія «Світ очима українців»).

ISBN 978-617-8517-63-2

Південна Корея — це країна, де двори старовинних палаців межують із сучасними хмарочосами Сеула, а швидкісні потяги перетинають усю її територію за лічені години. Тут древня культура поєднується із кей-попом, коміксами й дорамами, що їх дивляться мільйони глядачів у всьому світі.

У цій книжці Ольга Мужановська ділиться своїм досвідом занурення у повсякденне життя Кореї, розповідає про її культуру й історію, географію та економіку. Вона говорить про місцеву кухню й традиційний одяг, особливості спілкування й стандарти поведінки, пояснює, чому українцю, аби вивчити корейську, доведеться фактично перебудувати власний мозок, щоб звикнути до відсутності розділових знаків. Також авторка не приховує і темної сторони життя корейців та розповідає, як за красивою картинкою можуть ховатися ієрархічність суспільства, самогубства та домагання.

УДК 308(519.5)(02.062)

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правовласників відтворювати заборонено.

© Ольга Мужановська, 2025
© Наталія Зуєва, обкладинка, 2025
© ТОВ «Віхола», виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2025

* * *

Стою на ногах уже добрі чотири години. Буквально кожна клітина моїх нижніх кінцівок благає мене звільнити її від цих мук і врешті сісти на якусь поверхню; у спині налився свинцем невидимий стержень; голова, шия, плечі — усе болить. Я щойно подолала десятигодинний переліт зі Стамбула до Сеула, а перед тим — кількагодинний із Києва до Стамбула; я вкрай стомлена, а мої вуха й ніс уже майже добу без відпочинку несуть важку службу: підтримувати окуляри та противірусну маску.

Літо 2020 року.

Після виснажливого перельоту, де я ні на хвилинку не склепила очей, мушу відстояти довжелезну чергу в залі перед паспортним контролем аеропорту разом із рештою новоприбулих: треба пройти перевірку документів, які засвідчують відсутність захворювання на ковід, виміряти температуру й надати підписану згоду на відсиджування обов’язкового після прибуття в Корею двотижневого карантину — за конкретною адресою, де має бути забезпечено цілковиту ізоляцію.

Для вимірювання температури я нарешті сідаю на стілець і вже починаю поринати у дрімоту, коли мене повертає в реальний світ вигук англійською мовою із сильним корейським акцентом: «Ме-ем, у вас гарячка!». Троє корейців у білих комбінезонах із голови до п’ят і масивних респіраторах грізно нависають наді мною. Я намагаюся пояснити їм, що 37 градусів на термометрі не означають, що в мене ковід, — просто мій організм розганяє судинами кров, щоб я ще хоч якось трималася на ногах. Але мене й не думають слухати. Легеньку і зручну маску з мене знімають і викидають у сміття, натомість чіпляють твердий білий намордник-півкулю на такій тугій гумці, що очі в мене лізуть із орбіт; виводять мене під руки із приміщення аеропорту в чорноту ночі, де інший кореєць у комбінезоні вже чекає з довгою ватною паличкою для взяття аналізу на вірус: знімає з мене маску й запихає паличку в ніс так глибоко, що в мене бризкають сльози; потім мене садять у машину і везуть у готель, виділений для людей, які після прибуття в Корею мають підвищену температуру, заводять у кімнату й наказують не покидати її. Килим у кімнаті мокрий після недавньої ретельної санітарної обробки. Я стою на мокрому

килимі з рюкзачком у руці (бо багаж мій залишився в аеропорту), без змінного одягу, з одним лише фотоапаратом і документом про зарахування до університету в місті Теґу із забезпеченням стипендії від корейського уряду.

Починається моя закордонна пригода тривалістю в три роки.

Передмова

Спробуйте в сучасному світі знайти людину, яка не любить подорожувати, — шукати доведеться довго. А якщо країну, до якої приїхав, давно любиш, тоді бачити, відчувати, куштувати, досліджувати — безсумнівно, удвічі крутіше.

Про Республіку Корея українці досі знають досить мало — порівняно із країнами Європи й Північної Америки; погодьтеся: якщо в розмові згадати про Східну Азію, в уяві співрозмовників насамперед спливе Японія або Китай.

Ми ж із вами торкнемося якомога більшої кількості тем, що стосуються саме Корейського півострова, намагатимемося зазирнути в усі сфери тамтешнього життя, до яких у змозі дотягнутися іноземець, який скрізь пхає свого носа. Живучи в Південній Кореї, я була не лише туристкою, а прагнула дізнатися про щодення корейців, їхні думки, що керує в ними житті; тому багато знайомилася, багато розпитувала й цікавилася.

Я цілком справедливо вважаю себе пересічною українкою, тому без якихось акцентів чи надмірних перебільшень описуватиму Корею з погляду звичайних українців. Заздалегідь хочу перепросити всіх корейців, яких може образити щось сказане в цьому тексті; також висловити повагу українцям, які живуть у Кореї десятиліттями й могли б розкрити ті теми, яких я не торкнуся.

І суб’єктивності, як не крути, не уникнути.

Коли я їхала в Корею на навчання, то не була заручницею ані завищених очікувань, ані ілюзій. Бо, зрештою, в кожній країні є і привабливі, і непривабливі явища. Багато людей у різних куточках планети докладають усіх зусиль, щоб переїхати в Корею назавжди. Але є й певна кількість корейців, які роблять усе можливе, аби тільки виїхати й жити деінде. Немає хороших і поганих країн. Урешті, все індивідуально. Особисто для мене в Кореї є чимало вигод і зручностей,

але чомусь весь час, що я там жила, безліч разів доводилося думати: «А в нас це роблять краще», — або: «А в нашій країні таких проблем нема».

Частина перша

Знайомство

Коли я вперше в житті відкрила у Вікіпедії статтю із назвою «Південна Корея», це був, напевно, 2015 рік. Я почала читати про цю країну, вже маючи за плечима кілька місяців «залипання» в корейські популярні серіали, на перший із яких натрапила випадково. Серіал мені так сподобався, що я одразу ж почала дивитися наступний, потім ще і ще. Було це приблизно так: уранці, ще до того, як задзеленчить мелодія будильника, лежачи під ковдрою, на смартфоні я вмикала серію з того моменту, на якому заснула вчора; дивилася далі, поки чистила зуби; потім усю дорогу на роботу (зокрема в транспорті і йдучи пішки), поки не відчиняла двері контори, де працювала; так само всю дорогу в зворотному напрямку додому; і практично весь час удома, до моменту, як уже далеко за північ очі заплющувалися від утоми. У той період тривалість мого добового сну скоротилася години на три — на користь серіалів, або, як їх називають, дорам.

Англійське слово «drama» (яке в цьому випадку має значення «серіал») корейською записується «дирама», а нам із вами відоме як «дорама». Існують дорами китайського, японського, тайванського та інших азійських виробництв.

Корейська дорама зазвичай складається із шістнадцяти або двадцяти серій. В історичній вам найімовірніше демонструватимуть часовий період епохи Чосон (від XIV до XIX століття) із практично обов’язковою присутністю аристократів або імператорської родини (але всі події будуть вигадані). А в дорамі про сучасні часи вашій увазі представлять сюжет, побудований на стосунках людей, де з імовірністю (приблизно) 98 % існуватиме любовна лінія, що завершиться хепі-ендом; а ще стосунки між родичами; проблеми героїв; можливо, підлий поганець, якого в останній серії переможуть; а іноді буде і якась мораль, наприклад, ітиметься про необхідність

ніколи не покладати рук; або про важливість боротися, незважаючи ні на що; або про цінність мети тощо.

Цей серіальний жанр надзвичайно популярний, оскільки зазвичай справедливість урешті-решт перемагає, герої ідеалізовані, а на екрані часто демонструють інтер'єри осель багатіїв, ну і звичайно, остання серія зазвичай завершується красивим весіллям закоханих.

Такі серіали зробили гігантський внесок у справу популяризування Кореї у світі: іноземці, що з'їжджаються до цієї країни з усього світу, найімовірніше, якраз надивилися серіалів. Дорамщики (так називають фанатів) їдуть у Корею, щоб побачити на власні очі кав'ярні, де їхні улюблені герої п'ють каву; проїхатися на автобусах, якими вони їздять; походити тими ж вулицями; скуштувати страви, що їх герої серіалів щодня їдять; спробувати познайомитися з корейськими чоловіками, яких на екрані зображують чесними, дбайливими, шукачами лише «тієї єдиної» (і закохуються корейці, звісно ж, не за вроду, а за глибоку доброту щирого серця ідеальних дівчат). Крім того, Корею в серіалах зазвичай показують лише з найкращого боку: технологічність, комфорт, поліція, яка байдикує через низьку злочинність, свининка, що її герої смажать на грилі, вмонтованому просто в столик у ресторані; додайте до цього красиві корейські ландшафти, зняті з дрона, — і вийде картинка найкращої країни на землі, де живуть всуціль безкорисливі й благородні люди, особливо чоловіки. На цей гачок часто втрапляють юні дівчата по всьому світу: мріють зустріти корейського юнака, шукають його в інтернеті на різноманітних сайтах, ідеалізують і вірять йому, знаходять можливості приїхати в Корею, щоб зустрітися особисто. Тисячі таких історій закінчуються розчаруванням, і, на жаль, іноді халепами, коли необережні дівчата опиняються на самоті з корейцями, про яких вони насправді зовсім нічого не знають, у чужій країні, де, як щось трапиться, ніхто не допоможе.

На початку свого знайомства з Кореєю, переглядаючи серіали, я милувалася красивими акторами, їхньою невинністю, сором'язливістю, дбайливістю, щиро захоплювалася корейським комфортом — та й буквально всім, що бачила. Уже з часом, накопичивши чимало власного досвіду в цій країні, після кількарічної перерви знову спробувала переглянути кілька серій якоїсь дорами і

приголомшено зрозуміла, які всі ці серіали схожі між собою: якщо відкинути деталі, виходить, що їхні сюжети майже однакові. Актори грають як за підручником, по шаблону: замість одного актора постав у конкретну сцену іншого — і він поводитиметься так само.

Та загалом корейські серіали в той період, коли я дивилася їх один за одним, здавалися мені цілком не схожими на все, що я бачила до того. Тоді я провела, напевно, не менше тисячі годин у режимі споглядання сцен із корейського життя, втілених акторами в декораціях, і тоді відчула, що потребую інформації з реального світу.

Я поринула в дослідження Кореї, спершу теоретичне: про історію, про те, чому країна розділена, про географію тощо.

Дві Кореї

Якщо ви не зможете одразу знайти Корею на карті, не біда; зізнаюся, що я й сама раніше до пуття не орієнтувалася у країнах Східної Азії. Я навіть плутала Північну і Південну Кореї, думала, що компанія «Самсунг» розташовується у Північній (сором та й годі). Але насправді все навпаки: Південна Корея — це країна «Самсунга», «Ел-джі», «Хюндая», кей-дорам, кей-попу, двох олімпіад: літньої 1988 року в Сеулі й зимової 2018 року в Пьончані[1]. Офіційна назва країни — Республіка Корея, слово «Південна» ми використовуємо, щоб розрізняти дві частини колись єдиної держави; офіційна назва корейською — Деханмінґук, самі ж корейці в розмові кличуть свою країну «урінара», тобто «наша країна». Адміністративно територія держави поділена на дев’ять провінцій.

Загалом географічному розташуванню Республіки Корея не позаздриш. Жити на півострові — нелегка доля. Так уже склалося для населення Південної Кореї, що як не приведи Господи щось трапиться — тікати їм буде нікуди. Із трьох боків країну омивають моря: Східнокитайське, Жовте і Східне (воно ж Японське, однак у жодному разі в розмові з корейцями не називайте його Японським, для них це образа). Із четвертого ж боку, на суходолі, країна межує з Корейською Народно-Демократичною Республікою, або Північною Кореєю. І сусідство це, м’яко кажучи, не найприємніше, адже КНДР — диктаторський режим, максимальна закритість від зовнішнього світу,

постійна загроза нападу, ненависть до жителів розвинених країн, перехід влади у спадок від напів адекватного батька до ще менш адекватного сина; а ще цілий букет людожерських порядків, як-от трудові табори, культ вождя, відсутність звичного для нас інтернету, тотальний контроль за населенням, повсюдна бідність.

Я багато разів запитувала південних корейців, чи лякає їх таке сусідство, чи вірять вони в можливість воєнної агресії з боку КНДР. Мені відповідали, що напад малоймовірний, одначе така можливість існує постійно. Сеул розташований усього за кілька десятків кілометрів від кордону з Північною Кореєю, і така близькість справді небезпечна. Південна Корея перебуває в постійній готовності до війни: утримує велику армію, багато воєнної техніки, має значний оборонний бюджет. Усі корейські чоловіки, усі без винятку, навіть зірки шоу-бізнесу й сини міністрів, проходять військову службу. Колись я дружила з корейцем, який багато років мав серйозні проблеми із хребтом і не міг довго сидіти чи стояти. То навіть він, незважаючи на тодішні серйозні проблеми зі здоров’ям, у потрібний час проходив альтернативну службу в збройних силах.

Корея розділилася на дві частини лише в середині XX століття, а до того багато сотень років це була єдина країна. Із 1910 до 1945 року Корея перебувала під владою Японської імперії, а після поразки Японії у Другій світовій війні Корейський півострів було взято під контроль: на півдні Сполученими Штатами, а на півночі — СРСР; Корею було погоджено розділити приблизно пополам, по 38-й паралелі. 15 серпня 1948 року було проголошено створення держави Республіка Корея (нині це державне свято — День незалежності, вихідний), а 9 вересня того ж року — КНДР[1]. У 1950–1953 роках, під час Корейської війни, надія на об’єднання двох частин Кореї зруйнувалася, принаймні на найближчі десятиліття. Сьогодні різниця між життям північних і південних корейців така разюча, ніби народи перебувають на різних планетах; а втім це єдина нація з однаковими звичками, однією мовою, спільною історією.

Багато людей у Кореї та за її межами вірить, що колись у майбутньому дві частини країни знову об’єднаються. Якось я запитала в одного корейця, як називається їхня найвища гора, і він сказав: «Пектусан». Я тоді подумала: «Так це ж у Північній Кореї», — але

промовчала. Той кореєць сприймає свою країну як неподільну, для нього гора в КНДР — це і його гора.

Виникнення Корейської Народно-Демократичної Республіки — сумна сторінка в історії світу, і на мою думку, постійна загроза застосування ядерної зброї і неможливість передбачити дії напівбожевільного диктатора на її чолі — це не головна проблема. Найбільше лихо від режиму КНДР — роз'єднання корейського народу, тотальне поневолення свого населення, позбавлення базових людських прав, спотворення реальності.

Коли 1945 року СРСР узяв під контроль північну частину Корейського півострова, на її чолі поставили колишнього партизана часів японської окупації, який у роки Другої світової війни приєднався до красної армії і став там капітаном, — Кім Ірсена[2]. За десять років правління Кім Ірсен, який пізніше став очільником єдиної партії КНДР — Робітничої, — познищував усіх опозиціонерів, перетворив свою спершу неповну владу на тотальну, проголосив ідеологію «джуче» (частіше пишуть «чучхе») — корейської самодостатності: незалежність економіки країни, зокрема лише власне виробництво всіх товарів і техніки, ведення зовнішньої політики без огляду на інші країни, віра вождю, першочергова важливість армії[2] тощо. Біографія Кім Ірсена оповилася багатьма легендами, його зображали на плакатах із білозубою усмішкою в оточенні щасливих сталеварів або хліборобів («естетика» плакатів дуже нагадує совєтську); Кім Ірсен проголосив себе «великим вождем» корейського народу.

Помер цей вождь 1994 року, і головну посаду країни зайняв його син — Кім Ченір. За його правління виник і забуяв пишним цвітом культ особи: північнокорейські підручники писали, що в день появи на світ Кім Ченіра на небі з'явилася веселка; що він буквально може керувати часом і простором. Вождю приписували вигадані заслуги й досягнення, одне з яких, проте, Ченір хотів упровадити в країні по-справжньому: як любитель кіно він прагнув створити конкурентну кіноіндустрію. 1978 року за його наказом із батьківщини викрали зірку тодішнього південнокорейського кінематографа — акторку Чвє Инхі, а пізніше в Північну Корею проти його волі потрапив її колишній чоловік режисер Шін Санок; вони вісім років перебували у полоні в КНДР, за їхньою участю там було знято кілька фільмів. Парі вдалося

врятуватися лише тоді, коли вони виїхали за кордон і попросили притулку в американському посольстві[3]. Підняти північнокорейську кіноіндустрію на світовий рівень Кім Ченіру не вдалося, не був він і автором музики, книг, архітектурних проєктів, які називали його роботами. Усередині країни він мав безліч титулів, як-от «сонце нації» або «батько народу», але правління його було сповнене зла: за найменші сумніви у величі «вождя» людей кидали в концтабори, страчували, для підтримки терористичних режимів в Африці туди із КНДР постачали зброю; процвітало рабство, виробництво наркотиків і торгівля ними, беззаконня, безправ'я, тиранія. Однак на головній площі Пхеньяна (столиці Північної Кореї) стоять поряд монументальні фігури Кім Ченіра і його батька Кім Ірсена, вони дивляться вдалечінь і простягають руки до «світлого майбутнього». Люди групами підходять до пам'ятників і схиляються в поклоні.

Після смерті Кім Ченіра 2011 року (тоді весь світ облетіли кадри: населення Північної Кореї ридма ридає, від горя рвучи на собі волосся, через втрату коханого вождя) влада в країні перейшла до його молодшого сина — Кім Ченина (найстаршого сина Кім Ченір відкинув як кандидата на найвищу посаду, бо той впав у немилість; той син жив здебільшого за кордоном, а 2017 року його отруїли на смерть[4]). Кім Ченин успадкував тиранічну форму правління від батька й діда.

Північна Корея — найбільш закрита країна у світі, ця закритість працює в обох напрямках. Місцеве населення не знає практично нічого про зовнішній світ, і так само іноземцям відвідати цю країну просто так не можна: для цього потрібні спецдозволи, а вільно пересуватися країною ніхто не дасть. У складі організованих груп іноземців возять тільки у певні місця, перевіряють, що і як вони фотографують, стежать за кожним їхнім кроком.

2016 року молодий американець Отто Вормбір, не підозрюючи, що цим перекреслює все своє життя, зірвав зі стіни в готелі Пхеньяна пропагандистський плакат, щоб узяти додому як сувенір, і це зафіксувала камера відеоспостереження в коридорі. За цей вчинок північнокорейська влада засудила хлопця до 15 років каторжних робіт, звинувативши у «ворожому акті проти держави». Наступного року в північнокорейській в'язниці юнак впав у кому, в такому стані його

погодилися перевезти до США, але, так і не опритомнівши, він помер через кілька днів після прибуття до рідної країни[5].

У Північний Кореї досі діє планова економіка, карткова система, населення бідує, нерідко в окремих районах країни настає голод; найбільшим був голод 1990-х років після розпаду СРСР: Союз десятиліттями допомагав Північній Кореї продовольством. Тоді, за різними даними, загинуло від кількох тисяч до кількох мільйонів людей. У відчаї люди тікали й нині тікають із КНДР до Південної Кореї й Китаю.

До розділення на Північну і Південну Корея мала сухопутний кордон із Китаєм. Межа пролягає по руслу річки Туманґан (корейська назва), довжина якої складає 521 кілометр; тепер із Китаєм межує лише Північна Корея. Річка, що розділяє дві країни, завширшки від кількох десятків до кількох сотень метрів, місцями не глибша за людський зріст: саме через неї, на човнах і вбрід, у 1990-х роках до Китаю масово переходили корейці, рятуючись від лютого голоду[6].

Відносини з Китаєм

Історія корейсько-китайських відносин сягає глибини часів: вона розпочалася ще за кілька століть до настання нашої ери; два народи тісно поєднані культурними зв’язками. Із Китаю до Кореї прийшло конфуціанство; китайськими ієрогліфами ханджа довгий період користувалися в Кореї для письма; порівнюючи архітектуру та національний одяг двох країн, можна знайти чимало схожих елементів.

За багато століть два народи не раз зустрічалися на полях битв, коли державні утворення на території сучасного Китаю намагалися вторгнутися або вторгалися на різні частини Корейського півострова; але бували й тривалі періоди добросусідських відносин між двома країнами. Наприклад, у японо-корейській війні кінця XVI століття династія Мін прийшла на допомогу Чосону (тодішня назва Кореї), коли японське військо, що напало на Корейський півострів, швидко просувалося в глиб країни; також під час завоювання династії Мін маньчжурською династією Цін у XVII столітті в Чосоні було впроваджено ідеологію Малого Китаю, тобто «втілення китайськості»[7], коли неможливо було розрізнити за ідентичністю

китайця і корейця аристократичного походження. У XX столітті корейський і китайський народи об’єднало спільне горе — воєнні злочини японців в окупованій Кореї (зокрема, створення «станцій для втіхи») й окупованому Китаї під час Другої японо-китайської війни (різанина в Нанкіні 1937 року, діяльність загону 731). А якби не втручання численного китайського війська на боці КНДР під час Корейської війни, можливо, зараз територія Південної Кореї займала б більшу територію.

Зважаючи на багатовікову культурну й історичну близькість, відносини між КНР і Республікою Корея після розділення єдиної Кореї було встановлено досить пізно, у 1980-х роках. Зараз між двома країнами встановилися тісні торговельно-економічні зв’язки, іноді корейці кажуть, що їхня економіка так сильно зав’язана на китайській, що в разі значних потрясінь у КНР корейська стабільність похитнеться капітально. Серед усіх іноземців у Південній Кореї майже половину складають китайці — близько 800 тисяч. У місті Інчон є китайський квартал, де живуть нащадки перших китайських мігрантів, які прибули в Корею в XIX столітті, там можна побачити багато китайських магазинчиків, ресторанів і чайних.

Трохи історії

Історія ж єдиної Корейської держави (до розділення) сягає корінням у тисячоліття до нашої ери. 2333 року до Різдва Христового, а саме 3 жовтня, син небожителя Танґуна і ведмедиці заснував першу Корейську державу — Кочосон. Це легенда, яку, однак, щороку згадують у Республіці Корея: 3 жовтня — це свято, вихідний день. Держава Кочосон була розташована на півночі Корейського півострова, на інших же частинах існували численні протодержавні утворення, найсильнішим із яких було Коґурьо. Через завоювання сусідів територія Коґурьо потрохи розширювалася, однак у I столітті до Р.Х. також значного впливу на півострові набули дві інші держави: Пекче (південний захід півострова) та Сілла (південний схід). «Епоха Троєцарства»[8] тривала до VII століття після Р.Х., коли королівство Сілла об’єднало під своєю владою весь півострів.

Тодішньою столицею держави було місто Кьонджу, яке існує дотепер; воно унікальне тим, що багато історичних об’єктів із давніх часів збереглося до наших днів. Кількість музеїв і різноманітних пам’яток на квадратний кілометр у цьому місті — найбільша в країні, саме тому всі до єдиного учні середньої школи Кореї їздять у Кьонджу на екскурсії (десь як наші учні — у Кам’янець-Подільський). У музеї просто неба можна побачити фундаменти давніх храмів і палаців; збереглася одна з найстаріших обсерваторій в Азії — Чомсонде; на окремій великій території розташовані десятки курганів-поховань правителів королівства Сілла; у Національному музеї зберігаються унікальні древні артефакти: малюнки, кам’яні статуетки, коштовні прикраси, 30-сантиметрові королівські корони.

Королівство Сілла занепало 935 року. Після цього на півострові почалося панування держави Корьо (від нього походить назва «Корея»), що проіснувала до 1392 року, коли генерал І Сонгє захопив владу в тодішнього короля з династії Корьо і став основоположником династії Чосон, що правила державою аж до кінця XIX століття. 1910 року Корейський півострів анексувала Японська імперія.

Оскільки Корея завжди займала порівняно невелику територію, обмежену півостровом, то постійно потерпала від великих держав, які прагнули її захопити та приєднати до своїх володінь. На долю Кореї випали і зазіхання Китаю (який, як видно з карти, нависає над бідолашною Кореєю, як важелезний гігант), і монгольська навала, і війни з Японією.

На Імджинській японсько-корейській війні 1592–1598 років (фактично то були дві війни з періодом перемир’я) зупинимося детальніше, оскільки на полях її битв було застосовано революційні для того історичного періоду технології. На момент вторгнення японська армія чисельністю переважала корейську більш ніж у чотири рази, тому за кілька місяців захопила майже всю територію Кореї; але саме тоді жив на світі корейський адмірал І Сунсін. Саме за його наказом для корейського флоту виготовили кобуксони — легендарні «кораблі-черепахи», палуба яких була повністю закрита металевим панциром із шипами, а отже, цілковито захищена від ворожого вогню. 1592 року, коли на суші японська армія захопила більшість території Кореї, на морі корейські кораблі під командуванням адмірала І Сунсіна

завдали поразки японському флоту, який був значно більшим. Крім того, у наземних битвах корейська армія використала перші у світі системи залпового вогню. За підтримки Китаю (тоді правила династія Мін) корейському війську вдалося відтіснити японців, ті відступили, після чого три роки тривав переговорний процес. 1596 року Японія напала знову, адмірал І Сунсін на той час сидів у в’язниці, куди його запроторили корейські боягузи-правителі через велику до нього народну любов. Але після поразок корейської армії на суші й на морі адмірала звільнили, дали йому 13 кораблів — і потрібне було лише диво, щоб таким малим флотом перемогти в битві на морі, адже біля корейських берегів стояло кілька сотень ворожих кораблів. Диво сталося: японський флот було розгромлено. Ті події назвали «дивом на Мьон Ряні» або «битвою за Мьон Рян» (2014 року на екрани вийшов однойменний фільм, дуже раджу подивитися). Адмірала І Сунсіна удостоєно всіх можливих найпочесніших звань, він — національна гордість Кореї, його пам’ятник височіє на найбільш видному місці в центрі Сеула на площі Ґванхвамун, це одна з візитівок столиці.

Іще один національний герой Кореї — король Седжон. За масштабом пошани в суспільстві він може зрівнятися хіба з нашим Тарасом Григоровичем. Король правив країною в середині XV століття. Під керівництвом Седжона придворні вчені створили нову корейську абетку — ханґиль, яку можна було використовувати замість ієрогліфів. Простолюду (який на той час переважно був неграмотний), було легше навчитися писати за допомогою цієї абетки, оскільки для письма використовувалися не ієрогліфи, а букви. Відмова від ієрогліфів обурила науковців-конфуціанців (на той час наука, література, діловодство писалися китайською), і ханґиль тоді широко не впровадили. Ідея простого корейського письма отримала друге дихання лише у XX столітті. У наші часи корейці надзвичайно пишаються своєю абеткою, день її вшанування зробили вихідним. Король Седжон саме завдяки спробі запровадити просту абетку теж височіє пам’ятником на тій-таки площі Ґванхвамун у Сеулі, його портрет красується на корейських грошах, на честь правителя назвали місто[9].

Непростий сюжет історії Кореї — відносини з Японією. Сьогодні корейська молодь захоплюється японськими коміксами, музичними

гуртами, їздить на автомобілях японського виробництва, а злітати в Токіо, Осаку, Наґоя та багато інших міст так само легко, як до родичів на вихідні. Але покоління прадідусів сучасних корейців зазнали від Японії чимало лиха.

1910 року Японія анексувала всю територію Кореї, і корейці сповна відчули гніт окупації: заборону корейської мови, знищення храмів, тотальне насаджування японської культури, жорстоке придушення антияпонських протестів, незаконну торгівлю наркотичними речовинами, цензуру[10]. 1932 року почалася японо-китайська війна, і територію Кореї перетворили на джерело ресурсів для японської армії: заводи, фабрики, сільське господарство працювали лише на забезпечення японського війська.

Наймерзеннішим проявом японської окупації 1930–1940-х стало створення для їхніх солдатів та офіцерів так званих «станцій для втіхи», куди силоміць завозили китайських і корейських дівчат, найчастіше неповнолітніх. У таких місцях по всіх окупованих Японією територіях у секс-рабстві перебували від 50 до 400 тисяч дівчат, і коли читаєш їхні спогади, кров то закипає в жилах від пекучої ненависті до тодішніх японських солдат, то холоне від жаху, коли усвідомлюєш, що переживали дівчатка. Зараз у різних містах Кореї стоять статуї дівчинки-підлітка, яка сидить на стільці, міцно стиснувши кулаки. Одну з них розміщено прямо навпроти посольства Японії в Сеулі — це німе нагадування про знущання над корейськими дівчатами.

Взагалі багато японців не визнають факту злочинів, свого часу скоєних їхніми предками на окупованих територіях. Через це виникає чимало взаємних звинувачень і конфліктів. Суперечки інших країн судити, звичайно, не нам. У нашого народу достатньо власного болю. Але коли я жила в корейському місті Теґу й щонеділі їздила до церкви, автобус проїжджав повз меморіальний парк, де стояла така статуя дівчинки. Щоразу з вікна я дивилася на її обличчя і не могла відвести погляд.

Звісно, завжди знайдуться люди, які переконуватимуть, що японська окупація принесла Кореї більше здобутків, ніж горя. І японці за часів свого хазяйнування справді доклалися до розвитку різних сфер корейського життя: зростала промисловість, модернізувалися

медицина й сільське господарство, будувалися залізничні шляхи, розвивалася освіта.

Я запитувала багатьох корейських чоловіків, чи були б вони згодні одружитися з японками, і переважно мої співрозмовці відповідали, що так, і що не бачать у цьому суперечностей. Хоча, звичайно, однозначного ставлення в корейському суспільстві до Японії не буде ніколи.

Корейські фільми

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.